

Handläggare
Sandra Holmqvist
Telefon: 08-50814903

Till
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd 2023-09-21

Remiss av betänkandet samhället mot skolattacker

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr 2023/02013

Förvaltningens förslag till beslut

1. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har inkommit med en remiss om åtgärder i samhället kopplat till skolattacker. Förslag lyfts om att Center för våldsbejakande extremism (CVE) ska utgöra en central stödfunktion med kunskapsstöd i individärenden. De ska också ta fram ett metodstöd tillsammans med Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten. För att kunna genomföra uppdraget föreslås nya lagförslag där CVE omfattas av sekretess och personuppgiftsbehandling. Förslagen innebär inte ökade kostnader eller minskade intäkter för kommuner och regioner och påverkar inte heller den kommunala självstyrelsen. Förslaget är att de nya bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2025.

Förvaltningen är generellt positiv till förslaget, men ser vissa svårigheter med det. Sett ur ett socialtjänstperspektiv kan det identifieras fördelar kring ett förankrat metodstöd. Orosanmälningar kan få en ny karaktär vilket kan leda till att socialtjänsten involveras i ett tidigare skede alternativt att det skapar en bredare bild i socialtjänstens fortsatta arbete. Samtidigt bör förskolan involveras för att upptäcka tidiga riskfaktorer. Farhågor är dock att samverkan försämras mellan verksamheter och socialtjänst när en annan part involveras, eller att annan oro inte kommer till socialtjänstens vetskap om oron rådgörs med annan part. Andra förebyggande enheter som arbetar med samma målgrupp bör rådgöras vid framtagande av metodstöd och inkluderas i kompetensförsörjningen.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Den 30 juni 2023 inkom en remissbegäran för betänkandet *samhället mot skolattacker* från kommunstyrelsen.

Stadsdelsnämnden ges möjlighet att yttra sig om ett delbetänkande med åtgärdsförslag för att förbättra arbetet med säkerhet i skolväsendet. Regeringen har bedömt att säkerhetsläget och hotbilden har förändrats i negativ riktning.

Ärendet

Utredningen föreslår att Center mot våldsbejakande extremism (CVE) ska utgöra en central stödfunktion med uppdrag att bidra med kunskapsstöd i individärenden till kommuner, myndigheter och andra aktörer som i sin verksamhet hanterar oro för att en eller flera individer ska genomföra en skolattack. Det föreslås också en reglering i sekretesslagstiftningen för att CVE ska omfattas av sekretess när det kommer till uppgifter om enskilda personliga och ekonomiska förhållanden samt en ny lag om personuppgiftsbehandling. Den nya lagen om personuppgiftsbehandling ska möjliggöra att centrumet på ett ändamålsenligt sätt kan behandla personuppgifter som förekommer i individärenden samt säkerställa att dataskyddsförordningens krav på proportionalitet samt lämpliga och särskilda åtgärder för den registrerades grundläggande rättigheter och intressen efterlevs vid sådan behandling.

Delbetänkandet lyfter samverkan som en viktig del och att den centrala stödfunktionen (genom CVE) kan tillgodose behovet av expertkunskap och praktiska erfarenheter i individärenden för att förbättra förutsättningarna för samverkan lokalt och regionalt. Idag begränsas sådant stöd av att det endast kan ges i aidentifierade ärenden och bedömningen i utredningen är att befintlig sekretesslagstiftning är otillräcklig.

Utredningen föreslår också att CVE tillsammans med Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten ska få i uppdrag att ta fram ett metodstöd för skolväsendets förebyggande arbete mot skolattacker, där CVE föreslås som samordnare.

Utredningen ser att CVE behöver förstärka sin bemanning med två årsarbetskrafter och att förslagen kring sekretess och personuppgiftshanteringen utgör nödvändiga och proportionella åtgärder i syfte att säkerställa rätt stöd vid oro samt för att förebygga och förhindra dessa typer av våldsdåd. Förslagen innebär inte ökade kostnader eller minskade intäkter för kommuner och regioner och påverkar inte heller den kommunala självstyrelsen. Förslaget är att de nya bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2025.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Avdelning HR och utveckling i samråd med Enheten för öppenvård och familjerätt.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Att CVE får ett övergripande ansvar när det gäller stöd vid oro för skolattacker ställer sig stadsdelsförvaltningen generellt positiv till. Det ges större möjlighet att upparbeta en expertis på området än om ansvaret skulle fördelas på respektive kommun. Detta med anledning av att skolattacker i dagsläget är en förhållandevis sällsynt händelse.

Sett ur ett socialtjänstperspektiv kan det identifieras fördelar kring ett förankrat metodstöd inom verksamheter som hanterar denna typ av oro. I takt med att metodstödet implementeras kan det antas att orosanmälningar får en ny karaktär. Det kan i sin tur också leda till att socialtjänsten involveras i ett tidigare skede och bidrar i det förebyggande arbetet alternativt att det skapar en bredare bild i socialtjänstens fortsatta arbete. Att involveras i ett tidigt skede är något som är viktigt för socialt förebyggande arbete. Även om remissen utgår från att hantera oro och motverka attacker mot och inom skolväsendet ser förvaltningen att även förskola bör involveras i det förebyggande arbetet då många riskfaktorer inte är unika för en problembild¹.

Vad gäller metodstödet kan det antas vara mer riktat till skolväsendet och verksamheter som verkar i den miljön. Stadsdelsförvaltningen vill betona att dessa verksamheter, CVE inkluderat, har anmälningsplikt och således inte är hindrade att uppge personuppgifter i orosanmälningar till socialtjänst. Däremot kan det ses lämpligt om det förekommer känslig personuppgiftshantering inom CVE att även de omfattas av sekretesslagstiftning.

Utredningen lyfter samverkan som en viktig faktor. En farhåga med att centralisera råd och stöd för verksamma till CVE är att samverkan mellan verksamheter och socialtjänst kan komma att bli lidande. Vidare bör föreslagen organisering ta i beaktan att även om det i rådgivning bedöms att oro inte finns för en skolattack kan det finnas annan oro som bör komma till socialtjänstens kännedom. Det behöver inkluderas ett ansvar att rätt information kommer till rätt instans.

På ämnet samverkan vill stadsdelsförvaltningen även lyfta fram att det finns andra verksamheter som arbetar förebyggande med samma individer både i skolmiljön men också på andra arenor. Exempel på

¹ [OSF](#), RISE kunskapssammanställning risk och skyddsfaktorer

sådana verksamheter är fritidsgårdar, fältverksamheter och andra uppsökande verksamheter. De skulle kunna bidra med insyn och kunskap vid framtagandet av metodstödet men bör också ses som en naturlig deltagare i kompetensutvecklingen.

Barnrättsperspektiv

En av barnkonventionens grundprinciper är att barnets bästa alltid ska komma först. Enligt artikel 6 har barn rätt till liv, överlevnad och utveckling. Det är av vikt att barn fångas upp i tid, får tidigt stöd för att stärka skyddsfaktorerna och minska riskfaktorerna innan problemen blir allt för komplexa. Det är också viktigt att potentiella gärningspersoner upptäcks för att skydda barn och säkerställa trygghet inom skolväsendet. Särskilt med tanke på att det ur ett gärningsmannaperspektiv är många som tar livet av sig eller försöker ta livet av sig i samband med attackerna men också utifrån att barns liv svävar i fara om en skolattack genomförs. Ett metodstöd kan säkerställa att barn inte blir utpekade som potentiella gärningspersoner utan grunder och kan därigenom undvika diskriminering.

Jämställdhetsanalys

I en artikel som undersökte skolskjutningar i USA under åren 1982–2001 pekar författarna på att samtliga gärningspersonerna var pojkar, och att samtliga varit utsatta för mobbning och trakasserier. I en annan rapport undersöktes 41 skolattacker som skett i USA under perioden januari 2008 till och med december 2017. I 83 procent av fallen var gärningspersonerna pojkar, och i 17 procent flickor. Även om det enligt statistik är överhängande pojkar som begår skolskjutningar behöver det ändå tas i beaktan att det finns data som visar utsatthet. Mobbning kan leda till psykisk ohälsa och det är viktigt att ta i beaktan att för barn skiljer sig förekomsten av psykisk ohälsa mellan flickor och pojkar², vilket också behöver inkluderas i metodstödet.

Förslag

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör
Enskede-Årsta-Vantör
stadsdelsförvaltning

Carina Idenfors
Avdelningschef
Enskede-Årsta-Vantör
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Remissunderlag: Betänkandet - Samhället mot skolattacker (SOU 2023:28). Remissmissiv
2. Remissunderlag: Betänkandet - Samhället mot skolattacker (SOU 2023:28)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp, Stadsdelsdirektör	2023-09-05
Carina Idenfors, Avdelningschef	2023-09-01